

Полякова І. М.

студентка 2-го курсу Інституту суспільства Київського університету
імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Нашинець-Наумова А.Ю., к.ю.н., доцент кафедри правознавства Інституту суспільства
Київського університету імені Бориса Грінченка

СУТНІСТЬ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ КРАЇНИ ТА РЕАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ

Питання, що стосуються забезпечення воєнної безпеки нашої держави, були й залишаються актуальними, розпочинаючи ще з часів незалежності України. Адже сучасне безпечне середовище навколо України формується під впливом серйозних змін у системі міжнародних відносин. За існуючої воєнно-політичної обстановки, коли багато країн не виключає можливості використання збройних сил для реалізації своїх національних інтересів - оборонна сфера стає однією з найважливіших складових забезпечення необхідних умов життєдіяльності і розвитку суспільства.

Вчені-юристи одностайно дотримуються концепції, що досягнення достатнього рівня обороноздатності є основною метою підготовки держави до збройного захисту національних інтересів. Аналогічне твердження прослідковується в пункті 21 указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» від 8 червня 2012 року [1]. Тому, відповідно, визначають ідеальний рівень обороноздатності, що необхідний для гарантування всієї воєнної безпеки. Таким його можна вважати, коли є реальна можливість стримувати інші держави від застосування воєнної сили проти держави, а в разі воєнного конфлікту – оперативного переходу держави з мирного на воєнний стан і відсічі збройній агресії, ліквідації збройного конфлікту, територіальної оборони й цивільного захисту України без людських, матеріальних та екологічних втрат від будь-яких засобів ураження. В сучасному світі, як ми можемо спостерігати, такий рівень може розглядатись лише в теорії.

Не можна не погодитися з твердженням Пасічко Володимиром, що до оборони України необхідно готувати не лише Збройні сили, а перш за все національну економіку, населення і територію [2, с. 154]. А от здатність країни до оборони залежить від наступних чинників: якість її зовнішньої політики, військова могутність, наявність ворогів і союзників.

Отже, «обороздатність держави» є однією з вихідних категорій, що застосовується для розкриття сутності та змісту процесів забезпечення оборони держави. Закон України „Про оборону України” тлумачить дане поняття наступним: «Обороздатність держави – здатність держави до захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Вона складається з матеріальних і духовних елементів та є сукупністю воєнного, економічного, соціального та морально-політичного потенціалу у сфері оборони та належних умов для його реалізації» [3].

В науково-політичній літературі представлені різні точки зору універсального розуміння цієї доктрини, але все ж таки вони мають важливі споріднені ознаки.

Відповідно до концепції Горбуліна В.П. , обороноздатність держави – це сукупність економічного, соціального, політичного, духовного і військового потенціалів [4, с. 137]. Подібне тлумачення розглядає в своїх дослідженнях Єжеєв М. Ф., який вважає дане поняття як реалізовану частину військового потенціалу, що являє собою сукупність згаданих вище зазначених потенціалів [5, с. 58]. Існує ще одна думка, що потребує визнання: обороноздатність держави може виявлятися в потенційному (нереалізована можливість) і факторному (реалізована можливість) станах [6, с. 114]. Для приведення в дію реально існуючих можливостей держави по забезпеченню оборони необхідним є визначений ступінь їх готовності.

Реальні розміри можливо визначити тільки у співвідношенні з військовою могутністю іншої держави на основі зіставлення потенційних та дійсних можливостей протиборчих сторін. Саме тому, важливим структурним елементом обороноздатності держави є її зовнішньополітичний потенціал, основою якого є міжнародне військове співробітництво [7,

с. 84]. Важливими з точки зору забезпечення обороноздатності України є її стосунки із США, а також блоком НАТО.

Систему органів державного управління у сфері забезпечення обороноздатності нашої держави складають: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство оборони України, Генеральний штаб Збройних Сил України, військові комісаріати.

Проаналізовані нами джерела, свідчать про деякі проблеми в оборонній сфері. Головна - відсутність розуміння ролі та значення оборони і безпеки держави у системі державотворення та, як наслідок, хронічне недофінансування необхідних потреб оборони [8, с. 55]. Таким чином, наразі необхідно вирішувати широкий комплекс питань щодо запобігання війнам і збройним конфліктам та реалізації інших завдань на зовнішньополітичному рівні.

Аналізуючи виявлені проблеми, безпосередніми шляхами роботи влади, на нашу думку, має стати забезпечення економічної безпеки, адже саме економіка є матеріальною основою інших сфер безпеки. Для цього необхідно не допустити оголошення дефолту України та забезпечити макроекономічну стабілізацію, ліквідувавши існуючі диспропорції, що дасть можливість у найкоротші терміни залучити необхідний обсяг інвестицій та фінансових запозичень.

Також, необхідно в найкоротші строки поновити систему фінансового та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України, відновити державну і військову ланки в управлінні та налагодити міжнародне співробітництво у військово-технічній сфері з країнами-партнерами. Забезпечення інформаційної безпеки держави має стати головним напрямом роботи влади держави. Треба підняти рівень національної свідомості до перспектив розвитку нації, прослідкувавши будь-які провокації. Звідси, національне відродження України зробить державу сильною, що дасть змогу у подальшому не допустити будь-які зазіхання на її суверенітет та територіальну цілісність [9, с. 44].

На думку багатьох фахівців, реформування оборонної сфери нашої країни методом спроб і помилок досягло критичної межі. Вищому керівництву держави необхідно розкрити причини достатнього, чи не зовсім, рівня обороноздатності, отримавши цілісне уявлення про процеси, які відбуваються та надання оборонній реформі рис прогнозованості, визначеності та результативності. І в подальшому, максимально використовуючи мистецтво дипломатії та компромісу, ми зможемо повести народ оптимальним шляхом щодо його порятунку та забезпечення національної безпеки України [10, с. 9].

Висновки. На основі викладених фактів результатами дослідження слід вважати такі твердження:

1. Категорію «обороноздатність» як одну з властивостей держави можна вважати комплексним показником готовності до «оборони України» – результатом процесу підготовки до збройного захисту держави на обраний момент часу;

2. Верхній рівень значення показника «оборонна достатність» має бути таким, за якого можна стверджувати, що оборонна достатність досягнута на певний момент часу, тобто його можна вважати достатнім. Визначення цього рівня є важливою процедурою, результат якої залежить від багатьох факторів.

3. Слід зазначити, що зусилля України на шляху розбудови демократичної держави пов'язані з великими труднощами, проблемами, які обумовлюються системною трансформацією. Державне керівництво України постійно опікується можливостями пошуку більш ефективного використання наявних можливостей країни в ім'я миру і спокою своїх громадян. Це не просто, але необхідно. Лише таким чином Україна зможе забезпечити свою надійну обороноздатність.

Список використаних джерел:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію»: Указ Президент України від 08.06.2012. – № 390/2012

2. Пасічко В. Обороноздатність держави: теоретичні основи системного дослідження / В. Пасічко// Політичний менеджмент. –2008. – № 2. –

С. 135-143

3. Про оборону України Верховна Рада України: Закон від 06.12.1991. – № 1932-ХІІ
4. Горбулін В.П. Оборонне будівництво в Україні: проблемні питання розвитку ОПК і підходи до їх вирішення // Стратег. панорама.– 2001.– № 1–2.– С. 135–142.
5. Єжеєв М. Ф. Основи забезпечення обороноздатності України: Навч. посіб.– К.: НАДУ, 2005.– 176 с.
6. Богданович В. Ю., Єжеєв М. Ф., Свида І.Ю. Основи державного управління забезпеченням обороноздатності України: теорія й практика. – Львів: ЛІСВ, 2008. –300 с.
7. Актуальні проблеми реалізації політики національної безпеки України в оборонній сфері. Вип. 27 / За заг. ред. В. П. Горбуліна. – К.: ДП „НВЦ „Євроатлантикінформ”, 2006. – 192 с.
8. Єрмоленко А. Системні недоліки розвитку Збройних Сил України на сучасному етапі // Політ. менеджмент.– 2006.– № 2 (17).– С. 54-66.
9. Єхануров Ю. І. Забезпечення обороноздатності України. Реалії та міфи / Ю. І. Єхануров // Наука і оборона. – 2009. – № 3. – 42–49.
10. Троцько В., Малюта В., Терещук В., Троцько Л. Політико-економічний аспект професіоналізації Збройних Сил України / В. Троцько, О. Малюта, В. Терещук, Л. Троцько // Політ. менеджмент.– 2008.– № 5 (32).– С. 3-16.